

A LEHETETLEN BENYÚJTOTTA A SZÁMLÁT

FERDINANDO FREGA · GILLETTENARRATIVE · GILLETTEVATICANO

ELŐSZÓ

Emlékszem, gyerekkoromban apám vasárnaponként elvitt minket ebédelni. Mindig ugyanabba az étterembe: Sala Bella. A tulajdonos természetes asszony volt, mindig mosolygott, mindig vendégszerető volt. Az étel jó volt. Kitűnő. Egyedülálló.

Elég gyakran csatlakozott hozzánk a felettese is. Friuli származású, majdnem két méter magas, jóval száz-húsz kiló fölött, egészséges étvágygal megáldva. Messinából autózott le a családjával.

Az étkezés végén megérkezett a számla. Apám soha nem állt fel a székéből, hogy kifizesse. Egyszerűen otthagyta a bankjegyeket összehajtva a szalvétában, az üres tányéron.

Soha nem láttam, hogy megosztották volna a számlát. Soha nem láttam más megoldást. Soha nem hallottam vitát róla.

Ő volt a felettes. Az apám volt az üzletkötő.

És az üzletkötő fizet.

Aztán egy este, miközben beálltunk a garázsba, azt mondta nekem:

„Mindig azt látod, hogy én fizetek. Mindig azt látod, hogy én nyúlok először a pénz után. Ezért azt hiszed, én fizetem a számlát. Nem én fizetem.”

Nem értettem.

Egy hónapba telt.

Egyik vasárnap, ugyanannál az asztalnál, a felettes elővett egy jegyzetfüzetet a belső zsebéből, és írni kezdett, miközben apám beszélt.

Ki nyitott új boltot. Ki zárt be. Ki késik a számlákkal. Kinek a fia vette át a családi vállalkozást. Kinek van még mindig a versenytárs terméke a kirakatában.

Rám senki nem figyelt, mert gyerek voltam, és az asztalnál a gyerekek nem számítanak.

Hétfő reggel azok a jegyzetek a felettes aláírásával utaztak Milánóba.

Apám a vacsorát fizette. A felettes mindent mást.

Húsz év egyetlen figyelmeztetés nélkül. Egyetlen fegyelmi bejegyzés nélkül. És ami a legfontosabb: egyetlen elutasított fizetésemelés nélkül.

Apám a Gillette Italia három legjobban fizetett embere közé számíthatott, közvetlenül az ügyvezető és az értékesítési igazgató után. Nem azért, mert többet adott el mindenkinek. Hanem mert senki másnak nem volt meg az a hozzáadott érték: a történetek, amelyek nap mint nap kibontakoztak a vásárlók előtt.

A számlát mindig olyan valaki fizeti, aki nem ül az asztalnál.

Jegyezze meg ezt a mondatot. A végén szüksége lesz rá.

ELSŐ RÉSZ

Minek ez a hosszú bevezető?

Hogy elmagyarázzam, mi történt ma. És azt, amit elbeszéltem, abban a reményben, hogy egy napon valóban megtörténhet. Hogy a közeli jövőben-e vagy sokkal később, nem tudom.

Augusztus közepi vasárnap délután volt. Perzselő hőség. Száraz levegő. Az a fajta hőmérséklet, amely éppen azért tűnik még forróbbnak, mert alig van pára.

A légkondi teljes erővel ment, a feleségem pedig, mint mindig, emlékeztetett, hogy kapcsoljam ki, mert a villanyszámlák épp elég sósak anélkül is, hogy még sózzuk őket.

Fél hét körül járt este. Elnyúlva feküdtem a piros karosszékemben, amikor megszólalt a mobilom.

Az előhívó +1 volt. Egyesült Államok. Ki a csuda hívna Amerikából ebben az órában, amikor ott még ebéddidőnek kellene lennie?

Felvettem.

„Halló?”

„Halló?”

Nyugodt hang. Mély. Enyhén torokból jövő.

„Ferdinandóval szeretnék beszélni.”

„Én vagyok. Kivel beszélek?”

„Robert vagyok. Jó estét. Az amerikai, francia vezetéknevvel.”

Elnevettem magam.

„Köszönöm a hívást, de őszintén szólva, aki ezt a tréfát kitalálta, megérdemli az elismerést. Teljesen bedőltem. Bár, most hogy belegondolok, amerikai számról hív, miközben Rómában ül?”

„Igen. Ez a személyes mobilom. Nem használtam hivatalos csatornát, mert ez nem intézményi kommunikáció. Ez azon kevés kiváltság egyike, amely még megilleti. Ha kételkedik, megadom a Vatikán központi számát, és ellenőrizheti.”

„Nem. Rendben van. Kérem, folytassa.”

Szkeptikus voltam. Gyanakvó. Óvatos. De nem akartam letenni. A modortalanság sosem volt része a természetemnek. Ehelyett maximumra állítottam a belső fenyegetésérzékelőmet, és próbáltam megérteni, pontosan hová is csöppentem.

„Mondja, Szentatya. Mit tehetek ma önért?”

„Tegeződhetünk is, Nando. Nem vagyunk olyan távol korban.”

„Igaz. Csak szerepben vagyunk távol. Ön a Katolikus Egyház kettes számú embere. Én az írnokok utolsója.”

„Miért kettes? Az volt a benyomásom, hogy én vagyok az egyes.”

„Bocsásson meg, ha ez kényelmetlenül hangzik. Az egyes az, aki az egészet felépítette: Jézus. Egykori Gillette-es kollégám. Az egyetlen, aki pontosan tudta, mit csinál. Mivel nem nevezhette ki nyilvánosan a vezérigazgatóit, kitalálta a pápa címét, és önre bízta a szabadságot, hogy a maga módján töltsen meg.”

Hangos nevetésben tört ki.

„Most már értem – mondta –, miért visszhangzik a házam minden folyosóján ugyanaz a kérdés: megnézted ma a GilletteNarrative-ot, hogy mit írt megint a kolléga?”

Nem esett nehezemre tartani vele a lépést. A jó üzletkötő felismeri a játékot, amint elkezdődik. De ő is elég okos volt, hogy felismerje, és azonnal alkalmazkodott.

„Tudja, hogy arról a számról hívom, amely az amerikai bankszámlámhoz kötődik? Egy ideje közvetlenül felhívtam azt a bankot, és lecsapták a telefont, mert azt hitték, tréfa.”

„Igen, Szentatya.”

„Nem, Nando. Kérem. Szólítson Robertnek. Legalább négyszemközt. Protokoll nélkül. Így könnyebb az élet.”

„Nos akkor, Robert, rossz bankot választott. Az ön pozíciójában nekik kellene önhöz jönniük. Sőt, egy fiók megnyitása a Vatikánvárosban szinte kötelezőnek számítana. Már a presztízs is igazolná. Olyan lehetőség, amelyről komoly bankár vitatkozni sem merne.”

„Igaza van. De a gazdaság nem az én területem. És ez a hívás felderítő jellegű. Éppúgy, ahogy a levél, amelyet nekem küldött. Végző soron ugyanazt a munkát végezzük.”

„Mégpedig?”

„Mindketten megpróbáljuk megérteni embertársainkat.”

MÁSODIK RÉSZ

„Tudja, Nando, elolvastam minden történetet, amit a maga GilletteVatikánjáról írt. Az első kérdésem ez.”

Miért huszonkét nyelv? Huszonkét világ? Még ott is, ahol az Egyház gyakorlatilag periférikus. Vegyük Indiát.

„Mert van egy piaci szabály, amelyet önök soha nem alkalmaztak igazán.

A fogyasztók nem vevők. A vevő az, aki már vásárol öntől. A fogyasztó az, aki még vásárolhatna.

Önök vevőket számolnak. A megkeresztelteket. A gyakorló hívőket. A nyilvántartottakat. És elfelejtik az összes többi.

A piacokat nem ott nyerik meg, ahol már erősek. A piacokat ott nyerik meg, ahol nincsenek jelen, és senki nem várja az érkezésüket.

Huszonkét nyelv nem huszonkét fordítás. Huszonkét nyitott ajtó.”

„Egy pillanat. Azt állítja, hogy a hit termék, és hogy az emberek úgy váltanak vallást, ahogy fogkrém márkát?”

„Azt állítom, hogy az emberek mozognak. És ha ez a megállapítás sérti, nézze meg, mi történt az egyházmegyéivel Latin-Amerika-szerte az elmúlt harminc évben, és mondja meg, ki mozdította meg őket.

Ez azt jelenti, hogy fenntartom a jogot egy komoly átvilágításra, mielőtt egyetlen számot is mondanék önnek. Nem ígérek hozamot, amelyet nem ellenőriztem. Ezt teszik a tanácsadók. A tanácsadók pedig a számlát mindenképp elküldik.

Amit most azonnal mondhatok, az ez. A marketingjük – mert igen, önök marketinget csinálnak, még hozzá rosszul – húsz éve elavult. Már senki nem gyűjt követőket kampányokkal. Egyetlen iparágban sem.

Egy dolog működik. Azzá a mozdulattá válni, amelyet az ember már megtesz, mielőtt eldöntene, hogy megteszi.

Így hát egyetlen kérdés marad. És az önhöz szól.”

„Hallgatom.”

„Úgy akar bevonulni az emlékezetbe, mint a történelem pápája? Vagy mint a pápa, aki történelmet írt?”

„Hasonlóan hangzik.”

„Világok választják el őket. És a válasz kizárólag öntől függ.”

EPILÓGUS

„Nos – mondta –, köszönöm az idejét, a készségét, és mindenekelőtt az érdeklődését.

Valamit el kell mondanom. Nem pusztán elbeszélőként szóltam önhöz. Nem is szociológusként. Nem íróként. Nem közgazdászként. Rendszerstratégaként szóltam önhöz.

Fenntartom a jogot, hogy döntsek, és hivatalosan közöljem önnel, mit gondolok.”

Aztán szünetet tartott.

„Van egy kérdésem önhöz, Nando. Mindez. A huszonkét nyelv. Az átvilágítás. A laposka a borotvapengés csomagban. Ki fizeti?”

És hirtelen újra egy garázsban álltam 1975-ben, egy férfi mellett, aki épp kifizetett egy vacsorát, amelyet valójában nem ő fizetett.

„Robert. Mindig az emberek fizetnek. Mindig ugyanazok az emberek. Önök adománynak hívják. Mi kiskereskedelmi árnak hívtuk. De ugyanaz a kéz nyílik ki.

A különbség sosem az, hogy ki fizet. A különbség az, hogy abból a pénzből mennyi tér vissza valami hasznos formájában, és mennyi ragad bent, olyan embereket táplálva, akiknek túl sokat fizetnek azért, hogy túl keveset termeljenek.

Apám kifizette a vacsorát, és semmit sem fizetett. Mert amit odaadott, többet ért annál, amit elköltött.

Most önön a sor eldönteni, az asztal melyik oldalán ül.”

„Van valami, amit kérdezni szeretne tőlem?” – mondta.

„Igen. Vigyázzon magára. Figyeljen arra, hol van. A világ legszebb helye. Nem a legbiztonságosabb. A veszélyek belülről jönnek. És éppen akkor láthatatlanok, amikor szét akarja szerelni azt, amit még nem ért.

És még valami, Szentatya. Köszönöm.”

DICSÉRTESSÉK A JÉZUS KRISZTUS.

Nem könyveket árulunk. Kapcsolatokat építünk.

Ferdinando